

Резюме

Савчук К. А. Понятие и содержание принципов международного права в работах Всеволода Пиевича Даневского.

Статья посвящена исследованию концепции принципов международного права в научных работах одного из наиболее выдающихся представителей отечественной международно-правовой мысли XIX столетия профессора Харьковского университета Всеволода Пиевича Даневского. Рассматривается международно-правовое учение В. П. Даневского, в соответствии с которым в основу международного права ставятся два принципа – субъективный (принцип суверенитета) и объективный (принцип международно-правового общения). Исследуется вопрос об историческом развитии международного права в контексте такого подхода и отмечается актуальность международно-правового наследия В. П. Даневского для современных исследователей теории международного права.

Ключевые слова: принципы международного права, объективный принцип международного права, субъективный принцип международного права, В. П. Даневский.

Summary

Savchuk K. The concept and content of the principles of international law in the works of Vsevolod Pievich Danevsky.

The article investigates the concept of the principles of international law in the scientific works of one of the most prominent representatives of the domestic international legal thought of XIX century professor Kharkiv University Vsevolod Pievich Danevsky. We consider the international legal doctrine of V. P. Danevsky according to which the basis of international law placed two principles – subjective (the principle of sovereignty) and objective (the principle of an international legal communication). We study the historical development of international law in the context of this approach, noting the relevance of international legal heritage of V. P. Danevsky for modern scholars of the theory of international law.

Key words: the principles of international law, subjective principle of international law, objective principle of international law, V. P. Danevsky.

УДК 347.95.952

Н. А. ЛЯШЕНКО

Надія Анатоліївна Ляшенко, здобувач Київського національного університету імені Тараса Шевченка

РІШЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ПІДСТАВА ДЛЯ ПЕРЕГЛЯДУ РІШЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО СУДУ ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ

Кожна держава має створити таку правову систему, яка буде здатна забезпечити права людини так, щоб зовнішній фактор для відновлення порушених прав не потребувався. Юристи-практики можуть зауважити, що така система існує лише в утопічній уяві мрійників-філософів. Водночас така система як мета діяльності держави закладена у ст. 3 Конституції України, тому виникає питання про те, як і за рахунок яких факторів можна хоча б наблизитися до такої системи забезпечення прав людини в Україні.

Розглянемо одні з найскладніших відносин, які пов'язані з народженням дітей, але сімейними не розцінюються. Автор у даному випадку має на увазі сурогатне материнство, про яке дуже багато говорять і пишуть, але до врегулювання якого законодавча влада ще не прийшла. Зокрема, в Україні мав місце випадок, коли за договором сурогатною матір'ю для італійських батьків виступила українка, яка народила близнят, але не захотіла їх віддавати. Юридичний договір з приводу виношування та народження дітей мав місце в цій ситуації, але в будь-якому договорі не можна встановити всі можливі варіанти розвитку подій. З цього приводу Валерія Лутковська, Уповноважений Верховної Ради з прав людини, заявила: «Величезна кількість питань, які виникають і на сьогоднішній день вже регулюються виключно тими договорами, які укладаються за допомогою або без допомоги юристів. Необхідні законодавчі межі, які встановлять загальні правила гри»¹.

Ми загалом з цього приводу погоджуємося з цією концепцією, оскільки вступаючи в правовідносини сторони мають знати наперед, як їх можливий спір буде вирішуватися відповідно до законодавства. Тобто, на наш погляд, статутна система права ліпша від прецедентної, але це правило в багатьох випадках може бути змінено відповідно до конкретних умов договору, коли сторони здатні відійти від встановлених умов законодавства за принципом свободи договору.

Аналогія закону та праву також передбачає можливість виникнення й вирішення спірних питань за межами врегульованих законодавством правовідносин, тому здається нереально регламентувати всі правовідносини, в яких здатні опинитися сторони, імперативними нормами, оскільки в такій правовій системі не варто говорити про свободи. Слід також визнати, що особливими труднощами в регламентації відрізняють відносини, які будуються на складних та разом із тим традиційних морально-етичних взаємовідносинах.

Так, зі стародавніх часів основною підставою вступу до шлюбу вважалось кохання, але конкретно визначити її в нормах законодавства не уявляється можливим, оскільки в такому разі потрібно сформулювати

його критерії, що спонукало авторів Сімейного кодексу України його просто «обійти». Дійсно, в реальному судочинстві можливо використовувати це поняття для підтвердження дійсності або недійсності реєстрації шлюбу, але суб'єктивізм в його оцінці і складність його доведення обумовлюють те, що юристи шукають інші підстави для визнання недійсності реєстрації шлюбу тощо.

Законодавча влада має намагатися усувати протиріччя в законодавстві і прогалини в регламентації тих чи інших відносин, але чим складнішою і насиченою стає правова система держави, тим з більшими труднощами будуть стикатися законотворці. З проведеного аналізу одне питання є очевидним: судова практика підказує ті важливі питання, з приводу яких виникають складні й морально насичені спори, на вирішення яких має бути передусім націлена законодавча влада в Україні.

Отже, очевидно, що будь-яка система з часом потребує удосконалення і розвитку. Так, європейське співтовариство поклало на Європейський суд з прав людини великі надії щодо контролю за дотриманням прав і основних свобод громадян європейських держав, але в рішенні великої палати Європейського суду з прав людини неважко помітити невдоволення самих суддів тими межами, які їм надаються щодо розгляду справ відповідною процедурою. Зокрема, у справі «Бочан проти України (№ 2)» декілька суддів Великої палати Європейського суду з прав людини висловили свої окремі думки². Важливою, на наш погляд, є думка судді Войтичека, яка зводиться до того, що «Конвенція не гарантує іншим сторонам провадження на національному рівні, яких стосується оскаржуване судові рішення, права бути заслуханими Судом. Дійсно, згідно з пунктом 2 статті 36 Конвенції у поєднанні з пунктом 3 правила 44 Регламенту Суду в інтересах належного здійснення правосуддя Голова палати може дозволити або запропонувати будь-якій заінтересованій особі, яка не є заявником, подати свої письмові зауваження або – за виняткових обставин – взяти участь у слуханнях. Суд іноді користується цією можливістю, зокрема, у справах, що стосуються сімейного права. Обраний підхід, як на мене, справляє враження неадекватного, оскільки залишене на розсуд Голови палати право надання заінтересованій особі можливості висловити свою думку не є тотожним праву бути заслуханим. Воно не завжди використовується, коли зачіпаються інтереси третіх сторін»³.

Ця окрема думка є слушною і цікавою для дослідження, оскільки вона свідчить про невдоволення самих суддів Європейського суду з прав людини чинною процедурою розгляду справ і має стати підставою для наступного її удосконалення. Тому навіть діяльність Європейського суду з прав людини не може розцінюватися як абсолютно досконала і така, що не повинна розвиватися. Отже, і діяльність українських судів має відповідати потребам суспільства. Зокрема, коли Верховний Суд України не погоджується з переглядом цивільної справи в порядку виняткових обставин і на підставі рішення Європейського суду з прав людини, то для цього повинні бути правові підстави у процедурі, а не волевиявлення семи суддів.

Так, «порівняльний аналіз національних законодавств і практики тридцяти восьми держав-членів Ради Європи показує, що багато держав запровадили національні механізми, які передбачають можливість звернутися за переглядом цивільних справ, провадження в яких завершено згідно з судовим рішенням, що набуло статусу остаточного, на підставі встановлення Судом порушення Конвенції. Зокрема, у двадцяти двох державах-членах з числа держав, законодавство яких аналізувалося, національний цивільний процесуальний кодекс чітко передбачає можливість для заявника, на користь якого було постановлено рішення Суду, клопотати про перегляд цивільної справи на підставі встановлення порушення Європейським судом з прав людини або іншим міжнародним судом. Так відбувається в Албанії, Андоррі, Вірменії, Азербайджані, Хорватії, Чеській Республіці, Естонії, колишній Югославській Республіці Македонія, Грузії, Німеччині, Латвії, Литві, Молдові, Чорногорії, Норвегії, Португалії, Румунії, Росії, Сербії, Словаччині, Швейцарії та Туреччині. В усіх цих державах заяви щодо перегляду справи подаються до суду. Проте судова інстанція залежить від конкретної держави-члена. У деяких державах такі заяви подаються до найвищої судової інстанції, тобто Верховного Суду (в Албанії, Азербайджані, Естонії і Литві) або Конституційного суду (у Чеській Республіці). В інших державах скарга подається до суду, чие рішення оскаржується (Хорватія, колишня Югославська Республіка Македонія і Сербія). Зазвичай, перегляд не є автоматичним та обумовлюється критеріями прийнятності, такими, як строк подання скарги, процесуальний статус заявника та обґрунтованість скарги (це стосується, наприклад, Албанії, колишньої Югославської Республіки Македонія, Грузії, Чорногорії і Туреччини). Деякі положення внутрішнього законодавства передбачають дотримання інших вимог – наприклад, продовження існування тяжких наслідків порушення (Румунія) або що відшкодування не виправило порушення (Словаччина), або що відшкодування заявникові не може бути здійснено жодними іншими засобами (Естонія)»⁴.

Тобто, для відмови в перегляді рішення національного суду повинні існувати достатні правові підстави. Ми вважаємо, що ними можуть стати суперечність такого рішення вимогам Конституції України. У такому випадку Верховний Суд України вправі звертатися до Конституційного Суду України. Коли в рішенні Європейського суду закладено, що присуджена компенсація порушеного права поширюється і на завдану моральну та матеріальну шкоду, коли матеріальна шкода не може бути ліквідована іншим шляхом, наприклад, спірний об'єкт було істотно пошкоджено або знищено тощо, то перегляд справи Верховним Судом України є недоцільним, а постраждала особа має сформулювати вимоги про відшкодування матеріальної або моральної шкоди, і такий спір має вирішуватися судом нижчих інстанцій.

Але в інших випадках переглядати рішення національного суду на підставі рішення Європейського суду з прав людини обов'язково. І це необхідно визнати незалежною умовою правової держави, якщо інше не зумовлено законодавством України. Дійсно, запозичуючи іноземний досвід, потрібно встановлювати наступ-

ні факти: продовження існування тяжких наслідків порушення (Румунія) або що відшкодування не виправило порушення (Словаччина), або що відшкодування заявникові не може бути здійснено жодними іншими засобами (Естонія). При цьому слід враховувати особливості правової системи України і поділ правопорушень за критерієм взаємовідносин з державою або її установами, тоді може ставитися питання про компенсацію завданої шкоди, наприклад, коли претензії висуваються до судової гілки влади та інших її уповноважених представників.

Отже, тут можна погодитися з іноземною судовою практикою, якою враховуються процесуальні повноваження вищих судів і ступінь проблеми, на яку звернув увагу Європейський суд з прав людини. Тобто, завдання Верховного Суду України не можуть зводитися до формального аналізу рішення Європейського суду з прав людини на предмет виявлених недосконалостей в рішеннях судів України, коли скажчик потребує компенсації матеріальної шкоди, а Суд не здатен її присудити через те, що він в такій ситуації, фактично, стане судом першої інстанції, яку він не повинен замінювати, адже скасовувати остаточне рішення суду касаційної інстанції не завжди доцільно.

Тому виконувати рішення Європейського суду з прав людини слід обов'язково, інакше нашу державу можуть виключити з Ради Європи як таку, що нехтує правами людини. Але ж потрібно враховувати й те, чого хоче досягти в остаточному рахунку скажчик і яким чином цього можна досягти.

Разом із тим у позиції судді Войтичека велика увага приділена «праву бути заслуханим»⁵, що, безумовно, є одним із визначальних прав осіб, які беруть участь у справі. І таке право людини як особи, яка бере участь у справі, має бути відображене не тільки в діяльності Європейського суду з прав людини, а й обов'язково «пронизувати» процедуру діяльності судів України і бути незалежним від волі суддів. Це нонсенс, коли у ст. 333 ЦПК зазначено, у касаційному порядку справа розглядається колегією у складі п'яти суддів без повідомлення осіб, які беруть участь у справі. У разі необхідності особи, які брали участь у справі, можуть бути викликані для надання пояснень у справі. Тобто особи, які подали скаргу і фактично не були повідомлені про зміст заперечень проти касаційної скарги, не здатні підсилити свою правову позицію та донести її до суду. Тому дане положення разом із багатоступінчатою схемою розгляду касаційної скарги, коли судді кулуарно домовляються між собою про вирішення справи або суддя-доповідач виявляє одноосібно неприйнятність касаційної скарги, мають бути скасовані.

Особливої уваги, на наш погляд, заслуговує й інша думка судді Войтичека, що збігається з думкою більшості складу Суду, який поряд із зауваженнями з приводу суперечності окремих рішень Європейського суду з прав людини одне одному проголошує концептуальні зауваження, зокрема таке: «Проте звичайне апеляційне оскарження та касаційне оскарження є двома дуже різними засобами юридичного захисту»⁶.

Виходячи зі змісту апеляційного і касаційного оскарження можна стверджувати, що їх правова сутність не тільки дуже схожа, а й принципово ці провадження не повинні відрізнятися, оскільки і в тому, і в іншому провадженні розглядається законність діяльності судів нижчих інстанцій. Тобто такий, умовно, фільтр має застерегти не ухвалення незаконних або необґрунтованих рішень судами нижчих інстанцій, а набрання ними законної сили. Розглядаючи апеляційну і касаційну інстанцію як певний механізм подібно до фільтрів для очищення води, ми могли б стверджувати, що апеляційна інстанція – це фільтр грубої очистки, а касаційна має надавати абсолютну чистоту.

Але подібні порівняння не мають під собою правового ґрунту в силу того, що апеляційна інстанція сьогодні не має права відправляти справу на новий розгляд до суду першої інстанції і доволі часто апеляційний суд виступає як суд першої інстанції, ухвалюючи нове рішення у справі, яке може кардинально відрізнятися від рішення суду першої інстанції. Формально розглядаючи таку ситуацію, можемо стверджувати, що при вирішенні справи апеляційним судом і ухваленні ним нового рішення ми позбавляємо осіб, які беруть участь у справі, права на апеляційне оскарження рішення.

Коли ж до повноважень касаційного суду надходить справа, то можливими варіантами можуть бути: рішення суду першої інстанції, що збігається з ухвалою апеляційної інстанції або існує два рішення першої та апеляційної інстанцій, які різняться між собою, тому можна констатувати фактичний спір між судами різних гілок влади.

У цьому контексті рішення судів для суду касаційної інстанції будуть мати рівне правове значення, тобто, як доказ правової позиції кожного із судів, оскільки в такій ситуації не повинна враховуватися ієрархія судів. Але останнє рішення, тобто апеляційної інстанції, повинно мати об'єктивні переваги, оскільки воно базується на рішенні суду першої інстанції, повинно враховувати його недоліки та спрямовуватися на їх усунення і досягнення законності й обґрунтованості. Однак практика діяльності судів касаційної інстанції доводить, що не завжди рішення апеляційної інстанції є більш обґрунтованим та законним і разом з рішеннями судів касаційної інстанції, де так само громадяни не можуть знайти захисту своїх прав, робить цивільне судочинство коштовним, непередбачуваним і не виправданим, що ставить під сумнів дієвість моделі цивільного судочинства в Україні. А це повинно мотивувати пошуки шляхів удосконалення судочинства, можливо, й шляхом його оптимізації, оскільки фактично в нашій країні існує не два, а три рівні перевірки законності і обґрунтованості судових рішень.

Вважаємо також можливим враховувати досвід Європейського суду з прав людини в частині, коли всі судді палати П'ятої секції, а також Секретар секції Клаудія Вестердік (<...>), відмовились від юрисдикції на користь Великої палати, і жодна зі сторін не заперечила проти цього (ст. 30 Конвенції і правило 72 Регламенту Суду)⁷. Тобто, ми вважаємо, що така процедура розгляду справ цікава і допустима для регламентації

діяльності судів України. Складність розглядуваних судом питань може обумовлювати доцільність розгляду справи вищими інстанціями, судді в яких повинні мати значно більший досвід та кваліфікацію, якщо сторони спору не заперечують проти цього. Така процедура розгляду справи доцільна в тих випадках, коли всі докази в справі є в наявності і ніхто зі сторін не має наміру витребувати додаткові докази, призначати експертизи тощо. Для реалізації цього положення можна, на наш погляд, наділити суддів першої інстанції правом заявити собі відвід з передачею справи до суду вищої інстанції, а також сторонам ініціювати таку передачу справи, коли з дій суддів першої інстанції стане очевидно, що їх компетенції не вистачає для вирішення цієї складної справи.

Зокрема, у ч. 3 ст. 8 ЦПК передбачено правило, згідно з яким у разі виникнення у суду сумніву під час розгляду справи щодо відповідності закону чи іншого правового акта Конституції України, вирішення питання про конституційність якого належить до юрисдикції Конституційного Суду України, суд звертається до Верховного Суду України для вирішення питання стосовно внесення до Конституційного Суду України подання щодо конституційності закону чи іншого правового акта. При цьому безпосередній порядок звернення суду першої інстанції до Верховного Суду України з розглядуваних питань не регламентований. Тому можна припустити, що така процедура, закладена у ч. 3 ст. 8 ЦПК, спрощена, оскільки відповідно до ієрархії судової гілки влади таке питання має спочатку розглядатися судом апеляційної інстанції, а потім касаційної інстанції і лише в наступному – Верховним Судом України. При цьому кожен із судів повинен наділятися повноваженнями переглядати зв'язок розглядуваного питання з конституційністю тієї чи іншої норми закону чи іншого правового акта, а також перевіряти позицію суду нижчої інстанції, що свідчитиме не про «сумніви», а про впевненість в неконституційності тієї чи іншої норми.

Таким чином, можна говорити про складність розглядуваного питання і можливість судів вищих інстанцій, коли вони не будуть погоджуватися з констатацією невідповідності норм законодавства Конституції України, які мають застосовуватися для регламентації розглядуваних судами правовідносин, взяти справу на свій розгляд. Тобто, таку можливість не можна виключати і для Верховного Суду України, який може бути здатен вирішити справу на підставі наявних доказів та без порушення питання про конституційність тих чи інших норм законодавства. Дане положення має увійти до повноважень не тільки Верховного Суду України, а й інших судів, що переглядатимуть це питання.

Тому ми вважаємо, що складність поставлених перед судом питань може стати підставою для самовідводу суддів першої інстанції, але після задоволення клопотань сторін щодо витребування доказів, призначення експертиз тощо, коли буде сформовано предмет доказування, і після висловлення аргументів сторін. Тобто, альтернатива такого положення полягатиме в тому, що судді буде заявлено відвід в силу його некомпетентності, і це призведе його до дисциплінарної відповідальності. Але такий альтернативний варіант є некоректним, якщо найліпші судді з усієї Європи наділяються правом на передачу спору до вищої інстанції – Великої палати, то і українські судді, особливо малодосвідчені, на нашу думку, повинні мати таке повноваження.

Таким чином, автор вважає, що Європейський суд з прав людини робить велику роботу, надаючи не тільки верховенство правам окремого громадянина над судовою системою держави, а й висловлюючи нові тези для вдосконалення власної правової системи, а також корисні для всіх держав-членів Ради Європи. Не зважаючи на прийнятий Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. справа «Бочан проти України» та інші свідчать про те, що на шляху виконання рішень Європейського суду з прав людини в контексті перегляду рішень національних судів ще багато треба зробити, щоб усунути існуючі проблеми з невиконанням в повному обсязі в Україні таких рішень.

¹ Коментар адвоката Артема Середи по сурогатному материнству для телеканалу «Інтер» 14 червня 2012 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aurum-ustas.com.ua/?s=%D1%81%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D0%BD&search=%D0%9F%D0%BE%D0%B8%D1%81%D0%BA>

² Європейський суд з прав людини. Велика палата. Справа «Бочан проти України (№ 2)» (Заява № 22251/08) Страсбург, 5 лютого 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_a43/page

³ Там само.

⁴ Там само.

⁵ *Волосенко С. О.* Принципи змагальності та об'єктивної істини у цивільному процесі України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 / С. О. Волосенко. – К., 2010. – 17 с.

⁶ Європейський суд з прав людини. Велика палата. Справа «Бочан проти України (№ 2)» (Заява № 22251/08) Страсбург, 5 лютого 2015 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/974_a43/page

⁷ Там само.

Резюме

Ляшенко Н. А. Рішення Європейського суду з прав людини як підстава для перегляду рішення національного суду Верховним Судом України.

У статті висвітлюється вплив рішень Європейського суду з прав людини на правову систему та цивільне судочинство України у контексті їх вдосконалення. Зокрема, аналізуються повноваження Верховного Суду України щодо перегляду судових рішень з підстави, передбаченої п. 2 ч. 1 ст. 255 ЦПК – встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визна-

на Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом, а також процедури виконання Україною рішень ЄСПЛ. Внесено пропозиції щодо розширення повноважень Верховного Суду України.

Ключові слова: рішення, Європейський суд з прав людини, цивільні справи, Верховний Суд України, повноваження, виконання рішень.

Резюме

Ляшенко Н. А. Решение Европейского суда по правам человека как основание для пересмотра решения национального суда Верховным Судом Украины.

В статье освещается влияние решений Европейского суда по правам человека на правовую систему и гражданское судопроизводство Украины в контексте их совершенствования. В частности, анализируются полномочия Верховного Суда Украины относительно пересмотра судебных решений по основанию, предусмотренному в п. 2 ч. 1 ст. 255 ГПК – установление международным судебным органом, юрисдикция которого признана Украиной, нарушения Украиной международных обязательств при решении дела судом, а также процедуры исполнения Украиной решений ЕСПЧ.

Внесены предложения по расширению полномочий Верховного Суда Украины.

Ключевые слова: решение, Европейский суд по правам человека, гражданские дела, Верховный Суд Украины, полномочия, исполнение решений.

Summary

Lyashenko N. The decision of the European Court of Human Rights as the basis for review of a decision of the national court by the Supreme Court of Ukraine.

The article analyzes the impact of the European Court of Human Rights on the legal system and civil litigation Ukraine in the context of their improvement. In particular, analyzes the powers of the Supreme Court of Ukraine on judicial review of the grounds provided for in p. 2 ch. 1, Art. 255 SPC- establishing an international judicial institution, whose jurisdiction is recognized by Ukraine, Ukraine violations of international obligations in deciding court cases, and procedures for implementation by Ukraine of ECtHR judgments. Proposals to expand the powers of the Supreme Court of Ukraine.

Key words: decision, European Court of Human Rights, civil cases, the Supreme Court of Ukraine, the powers, implementation.

УДК 341.3

Л. Є. ПАНЧЕНКО

Людмила Євгенівна Панченко, державний нотаріус Першої київської державної нотаріальної контори

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ТА ВНУТРІШНЬОПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Міжнародні операції з підтримання миру і безпеки можуть відбуватися в різноманітних середовищах по всьому спектру збройних конфліктів. Залежно від виду конфлікту та специфічної ситуації миротворці зобов'язані керуватися кількома або всіма наступними нормами внутрішнього права нації перебування та нації-відправника, міжнародного гуманітарного права, положень та мандатів регіональних організацій, угод про статус сил, інших галузей міжнародного права. Безперечно, правове забезпечення є найголовнішим аспектом будь-якої операції. Нагальним є питання розроблення комплексного, концептуального підходу до вирішення всього спектру проблем миротворчості, основою якого повинно стати міжнародне законодавство. Правове забезпечення миротворчих операцій, в яких бере участь Україна, може створити режим законності застосування Збройних Сил України у відповідності з їх конституційним призначенням і інтересами країни у взаємодії з усіма національними і міжнародними силовими і цивільними структурами.

Правова база ООН для проведення міжнародних миротворчих операцій включає в себе значну низку правових елементів. До них належать: 1) Статут ООН, що регулює правові питання проведення миротворчих операцій; 2) Мандат конкретної миротворчої операції; 3) норми міжнародного права (право міжнародної безпеки, міжнародне гуманітарне право, міжнародні конвенції); 4) Декларація про права людини; 5) інші нормативно-правові документи, а саме: Угода про статус дій (місії) (далі – SOMA); Угода про статус збройних сил (далі – SOFA); Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946 р.; бюлетень Генерального секретаря ООН «Щодо застосування міжнародного гуманітарного права для Сил ООН з підтримки миру» 1999 р.; Конвенція ООН щодо безпеки персоналу ООН та пов'язаному з нею персоналом 1994 р.; меморандуми про взаєморозуміння між урядами країн-контрибуторів та ООН щодо надання ресурсів до миротворчої місії ООН; технічні угоди між міністерствами оборони країн-контрибуторів та міжнародними організаціями.

Персонал ООН, який залучається до операцій з підтримання миру, має правовий захист, передбачений такими нормативно-правовими актами: 1) Конвенція ООН щодо безпеки персоналу ООН та пов'язаному з